

ЭРДЭМ
ШИНЖИЛГЭЭНИЙ
БИЧИГ

ISSN 2790-9131

ХАВСАРГА ХЭЛ ШИНЖЛЭЛ

ᠬᠠᠪᠰᠠᠷᠭ᠎ᠠ ᠬᠡᠯ ᠰᠢᠨᠵᠢᠯᠡᠯ

ХАВСАРГА
ХЭЛ ШИНЖЛЭЛ

2022 № 18

ISSN 2790-9131

**МОНГОЛ УЛСЫН ШИНЖЛЭХ УХААН,
ТЕХНОЛОГИЙН ИХ СУРГУУЛЬ
ГАДААД ХЭЛНИЙ СУРГУУЛЬ**

ХАВСАРГА ХЭЛ ШИНЖЛЭЛ

Улаанбаатар хот
2022

Дугаарыг эрхлэн гаргасан: Н.Мэнд доктор (Ph.D), дэд профессор,
ЭНБД Хэвлэлтэд бэлдсэн: Б.Банзрагч магистр (MA), АХТ-ийн багш

Үсгийн гарнитур:
Цаасны хэмжээ: В5 (176*250)
Хэвлэлийн хуудас:
Цаасны жин: 70г/м²

ШУТИС хэвлэлийн газарт хэвлэв.
Улаанбаатар хот 2022 он

ISSN 2790-9131

2022 °18

Сэтгүүлийн редакцын зөвлөл

Зөвлөлийн дарга:

Н.Мэнд доктор (Ph.D., дэд проф.)
ГХС-ийн ЭНБД

Зөвлөлийн нарийн бичгийн дарга:

А.Мөнгөнчимэг доктор (Ph.D)
АХТ-ийн ахлах багш

Зөвлөлийн гишүүд:

Ц.Цэцэгмаа доктор (Ph.D., дэд проф.)

ХХШС-ын эрхлэгч

Ц.Мөнхдэлгэр доктор (Ph.D)

ХХШС-ын ахлах багш

Б.Арваазана доктор (Ph.D)

АХТ-ийн ахлах багш

Т.Мөнхжаргал доктор (Ph.D)

АСС-ын ахлах багш

С.Баасанжаргал магистр (MA)

АСС-ын багш

Хяналтын зөвлөлийн гишүүд:

Л.Болд Академич, ШУ-ны доктор (Sc.D)

ГХС-ийн зөвлөх профессор

Г.Томтогтох доктор (Ph.D), профессор

Г.Туяа доктор (Ph.D), дэд профессор

ӨМНӨХ ҮГ

ШУТИС-ийн Гадаад хэлний сургууль сургалтын байгууллагаас сургалт-судалгааны байгууллага болох зорилт тавин 2008-2015 онд “ГХС-ийн судалгаа, шинжилгээний ажлыг хөгжүүлэх мастер төлөвлөгөө” боловсруулж, мөн “ШУТИС-2030 стратеги төлөвлөгөө”-ний хүрээнд сургуулийн профессор багш, магистрант, докторант оюутнуудын эрдэм шинжилгээний ажлыг хэл шинжлэлийн орчин үеийн чиг хандлагад нийцүүлэн хөгжүүлэх зорилго тавин ажиллаж ирлээ.

Бид судлаач, багш нарынхаа судалгааны ажлыг хэрэглээний буюу хавсарга хэл шинжлэлийн хүрээнд Техник, технологийн нэр томъёо судлалд тусгайлан чиглүүлж, нэр томъёоны болон эх хэлний үгийн сангийн өгөгдлийн электрон сан бүрдүүлэхэд голлон анхаарч байлаа. ГХС 2008 оноос профессор багш нарын эрдэм шинжилгээний бүтээлийг олны хүртээл болгох, судалгааны тэргүүлэх чиглэлээ сурталчлах зорилгоор “Хавсарга хэл шинжлэл” эрдэм шинжилгээний бичгийг эрхлэн гаргаж эхэлснээс одоогоор 17 дугаар, 2 тусгай дугаар хэвлэгдэн гараад байна.

2022 онд “Хавсарга хэл шинжлэл” эрдэм шинжилгээний бичиг нь олон хувиар, цувралаар хэвлэгддэг сэтгүүлийн шаардлага хангаж Олон улсын стандарт дугаар /ISSN 2790-9131/ албан ёсоор авсан. Одоо дэлхийн аль ч орны номын сангаас ШУТИС-ийн Гадаад Хэлний сургуулиас эрхлэн гаргадаг “Хавсарга хэл шинжлэл” сэтгүүлд хэвлүүлсэн эрдэм шинжилгээний өгүүллийн хайлт хийж, судалгааны ажлын явц, үр дүнтэй танилцах боломжтой болж байна. Энэ нь Гадаад хэлний сургууль үүсгэн байгуулагдсаны 30 жилийн ойд барьж буй бидний эрдэм судлалын ажлын нэгэн үр дүн гэж үзэж болох юм.

Сэтгүүлийн редакцын зөвлөл “Хавсарга хэл шинжлэл” сэтгүүлийг салбартаа хүлээн зөвшөөрөгдсөн мэргэжлийн сэтгүүл болгох тал дээр анхааран ажиллах болно. Энэ удаад бид сургалтын хөтөлбөр, хэлний хэрэглээ, нэр томъёо судлал, орчуулга зүй, гадаад хэл заах арга зүй, сургалтын цахим технологи зэрэг асуудлаар судалгаа хийж буй судлаач, багш, эрдэмтдийн хамтын ажиллагааг дэмжих, харилцан туршлага судлах, хичээлийн үр өгөөжийг сайжруулах боломжийг эрэлхийлэх, судалгааны ажлын явц, цаашдын чиг хандлагыг сурталчлан таниулах зорилго бүхий эрдэм шинжилгээний 14 өгүүлэл хэвлүүлж байна.

Бидэнтэй хамтран ажиллаж, судалгааны ажлын үр дүнгээ хуваалцаж буй эрдэмтэн судлаачид та бүхэнд цаашдын судалгаа, шинжилгээний ажилд тань өндөр амжилт хүсье.

*“Хавсарга хэл шинжлэл” сэтгүүлийн редакцын
зөвлөлийн дарга доктор, дэд профессор Н.Мэнд*

АГУУЛГА

1. Өмнөх үг	4
2. Ч.Золзаяа Хэрэгцээ тодорхойлох судалгаан дээр үндэслэн англи хэлний сургалтын хөтөлбөрийг боловсронгуй болгох нь	9
3. Э.Сайнбилэг Инженер технологийн дээд боловсрол төслийн коосэн сургалтын хөтөлбөрийн сургалтын төлөвлөгөөний шинэчлэл	15
4. Ц.Энхбаатар, Н.Мэнд, Г.Томтогтох Гадаад хэлний сургуулийн эрдэм судлалын ажлын үр өгөөжийг дээшлүүлэх нь	24
5. Ц.Оюунтунгалаг Мэргэжлийн үг, мэргэжлийн этгээд үгийн тухайд	34
6. Б. Дэлгэрмаа Эрчим хүчний үйлдвэрлэлийн технологийн шинэчлэлтэй холбоотой нэгэн нэр томъёоны оновчлол	45
7. П.Бямбажав Орчуулгын толь бичиг дэх орлох нэрийн хэрэглээ /Барилгын нэр томъёоны жишээгээр/	57
8. О.Халиун, Р.Бигэрмаа Монгол, япон зүйр цэцэн үгийн харьцуулал (Монгол, япончуудын эцэг эхээ хүндэтгэх үзлийн жишээгээр)	69
9. Н.Мөнхжаргал Монголын нууц товчоо зохиол дахь “хэл” хэмээх үгийн тухай	81
10. Г.Гантуяа Сонины хэл найруулга ба товчилсон үгийн хэрэглээ, давтамж	93
11. Б.Мөнхцэцэг Буддын шашин дахь хүндэтгэлийн үг хэллэгийн орчуулгын талаар /Герман, Төвөд, Монгол орчуулгын жишээгээр/ .	102
12. А.Болормаа, Э.Саруул Цахим болон танхим хосолсон сургалтын аргаар хичээллэсэн оюутнуудын шалгалтын үр дүнгийн судалгаа	112
13. Ж.Ганцэцэг Багш болон суралцагч төвтэй сургалтын аргачлалыг англи хэлний дүрмийн хичээлд ашиглах нь	120

14. Б.Сонинцэцэг	
Эх хэлний сургалт ба цахим технологи	130
15. Я.Оюунцэцэг	
Англи хэл суралцаж буй оюутнуудын ярианы чадварыг хөгжүүлэхэд сонсох, унших дадлын нөлөөг тодорхойлох харьцуулсан судалгаа	142
16. Л.Мөнхжаргал	
Оюутнуудын ярих чадварыг хөгжүүлэх нь	154
17. Мэдээ, мэдээлэл	161

CONTENTS

1. PREFACE	4
2. ZOLZAYA CHOIJIN , (Assoc.Prof. Ph.D) English Department, School of Foreign Languages, MUST NEEDS ANALYSIS: ENGLISH CURRICULUM DEVELOPMENT	9
3. SAINBILEG ENKHTUMUR , Faculty of Asian studies, School of Foreign Languages, MUST UPDATE OF THE KOSEN PROGRAM CURRICULUM UNDER THE HIGHER ENGINEERING EDUCATION DEVELOPMENT PROJECT.....	15
4. ENKHBAATAR TSEDENBAZAR (Assoc.Prof. Ph.D.), MEND NERGUI (Assoc.Prof. Ph.D.), TOMTOGTOKH GOMBO (Prof. Ph.D.), School of Foreign Languages, MUST MUST IMPROVING RESEARCH BENEFITS OF THE FOREIGN LANGUAGE SCHOOL OF THE MUST.....	24
5. OYUNTUNGALAG TSEREN , English Department, School of Foreign Languages, MUST REGARDING PROFESSIONAL WORDS AND JARGONS	34
6. DELGERMAA BATMUNKH (Ph.D.), Faculty of Asian studies, School of Foreign Languages, MUST OPTIMIZATION OF A TERMINOLOGY RELATED TO TECHNOLOGICAL INNOVATION OF ENERGY PRODUCTION.....	45
7. BYAMBAJAV PUREV (Ph.D.), English Department, School of Foreign Languages, MUST THE USE OF DOUBLETS IN THE DICTIONARIES	57
8. KHALUIN OYUN, BIGERMAA RAGCHAA (Ph.D), Faculty of Asian studies, School of Foreign Languages, MUST COMPARISON OF MONGOLIAN JAPANESE PROVERBS (AS AN EXAMPLE OF MONGOLIAN AND JAPANESE PEOPLE'S RESPECT FOR THEIR PARENTS).....	69
9. MUNKHJARGAL NARANGEREL , Faculty of Asian studies, School of Foreign Languages, MUST ABOUT THE WORD 'LANGUAGE' IN THE 'THEE SECRET HISTORY OG THE MONGOLS'	81
10. GANTUYA GOMBO (Ph.D.), English Department, School of Foreign Languages, MUST	

THE USAGE AND FREQUENCY OF ABBREVIATIONS IN NEWSPAPER LANGUAGE.....	93
11. MUNKHTSETSEG BADARCH , Faculty of Applied linguistics, School of Foreign Languages, MUST TRANSLATION OF THE RESPECTED WORDS IN BUDDHISM /IN CASE OF GERMAN, TIBET, AND MONGOLIAN LANGUAGES/	102
12. SARUUL ENKHTUR, BOLORMAA AYURZANA (Ph.D) School of Foreign Languages, MUST ANALYSIS OF STUDENTS' TEST PERFORMANCE IN BLENDED LEARNING: ONLINE WITH TRADITIONAL FACE-TO-FACE CLASS	112
13. GANTSETSEG JADAMBA (Ph.D) English Department, School of Foreign Languages, MUST USING A TEACHER-LEARNER-CENTERED APPROACH IN GRAMMAR LESSONS	120
14. SONINTSETSEG BYAMBASUREN , Faculty of Asian studies, School of Foreign Languages, MUST MONGOLIAN LANGUAGE AND ELECTRONIC TECHNOLOGY	130
15. OYUNTSETSEG YADMAA , Faculty of Applied linguistics, School of Foreign Languages, MUST A COMPARATIVE STUDY ON THE EFFECTS OF LISTENING AND READING ABILITIES ON SPEAKING SKILLS OF ENGLISH LANGUAGE LEARNERS	142
16. LUNDEN MUNKHJARGAL , English Department, School of Foreign Languages MUST IMPROVING SPEAKING SKILL IN THE CLASSROOM.....	154
17. NEWS AND INFORMATION.....	161